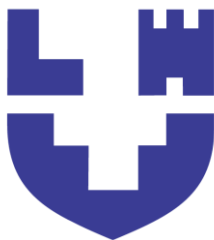


**Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет**



МІЖНАРОДНА СИСТЕМА СТРАХУВАННЯ

Методичні вказівки до практичних занять
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми «Міжнародні економічні відносини»
галузі знань 29 Міжнародні відносини
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
денної та заочної форм навчання

Луцьк 2026

УДК 368(100)
М58

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій ЛНТУ

Директор бібліотеки _____ Н.П. Поліщук

Рекомендовано до видання вченою радою факультету бізнесу та права ЛНТУ, протокол № ____ від « » _____ 2026 року.

Голова вченої ради факультету бізнесу та права _____ Л.Л. Ковальська

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин ЛНТУ, протокол № __ від « » _____ 2026 року

В.о. завідувача кафедри економіки та

міжнародних економічних відносин _____ О.М. Шубалий

Укладач: _____ Н.М. Галазюк, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин ЛНТУ.

Рецензент: _____ О.М. Зелінська, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин ЛНТУ.

Відповідальний

за випуск: _____ О.М. Шубалий, доктор економічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри економіки та міжнародних економічних відносин ЛНТУ.

М 58

Міжнародна система страхування [Текст] : Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 Міжнародні відносини 292 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання / уклад. Н.М. Галазюк. Луцьк: ВП ЛНТУ, 2026. 36 с.

Видання містить матеріали, що можуть бути використані викладачами та студентами для поглибленого вивчення даного курсу та підвищення загального рівня знань в системі міжнародного страхування.

© Галазюк Н.М. 2026

Зміст

Вступ	4
<i>Змістовний модуль 1. Теорія міжнародного страхування.</i>	
<i>Міжнародний страховий ринок.</i>	5
Тема 1. Сутність, принципи і роль міжнародного страхування	5
Тема 2. Класифікація страхування в провідних країнах	7
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання	9
Тема 4. Світовий страховий ринок	11
Тема 5. Організаційно-правові аспекти міжнародної страхової діяльності	13
Тема 6. Страхова організація	15
Тема 7. Державне регулювання страхової діяльності	17
<i>Змістовний модуль 2. Основні галузі страхування. Фінансово-економічна діяльність страхових компаній.</i>	19
Тема 8. Міжнародна практика особистого страхування	19
Тема 9. Міжнародна практика страхування майна	21
Тема 10. Страхування відповідальності в міжнародному бізнесі	23
Тема 11. Міжнародна практика перестраховування і співстрахування на страховому ринку	25
Тема 12. Страхування зовнішньоекономічних операцій	27
Тема 13. Доходи, витрати і прибуток страхових компаній	29
Тема 14. Фінансова надійність страхової компанії на світовому ринку страхових послуг	31
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	34

ВСТУП

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Міжнародна система страхування» розроблено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання. Дисципліна посідає важливе місце у системі професійної підготовки фахівців у сфері міжнародної економіки та спрямована на формування цілісного уявлення про механізми функціонування міжнародного страхового ринку.

Практичні заняття з дисципліни мають на меті поглиблення та закріплення теоретичних знань, набутих під час лекційного курсу, а також розвиток умінь і навичок аналізу міжнародних страхових процесів, оцінювання страхових ризиків у зовнішньоекономічній діяльності та застосування страхових інструментів у міжнародному бізнес-середовищі. Особлива увага приділяється вивченню сучасних тенденцій розвитку міжнародного страхування, ролі страхування у забезпеченні економічної безпеки та інвестиційної привабливості країн.

Методичні вказівки містять тематику практичних занять, перелік питань для обговорення, практичні завдання та рекомендації щодо їх виконання. Запропоновані матеріали спрямовані на формування у здобувачів здатності самостійно працювати з навчальними та аналітичними джерелами, аргументовано відстоювати власну позицію та застосовувати отримані знання для розв'язання практичних ситуацій у сфері міжнародного страхування.

Методичні вказівки можуть використовуватися здобувачами вищої освіти під час підготовки до практичних занять, поточного та підсумкового контролю знань, а також викладачами з метою організації та проведення практичної роботи з дисципліни «Міжнародна система страхування».

Змістовний модуль 1. Теорія міжнародного страхування.

Міжнародний страховий ринок

Тема 1. Сутність, принципи і роль міжнародного страхування

Питання для обговорення:

1. У чому полягає економічна сутність страхування як категорії та чим воно відрізняється від інших фінансово-економічних відносин (кредиту, фінансів)?

2. Які функції страхування є ключовими для забезпечення стабільності економіки та чому?

3. Як принципи страхування (страховий інтерес, суброгація, перестраховування тощо) реалізуються на практиці?

4. Яку роль відіграють страхові фонди у забезпеченні страхового захисту та чим відрізняються їх основні форми?

5. У чому полягає специфіка міжнародного страхування та які переваги й ризики воно створює для учасників зовнішньоекономічної діяльності?

Тестові завдання:

1. Що є головною метою страхування як економічної категорії?

- A. Залучення нових клієнтів;
- B. Отримання прибутку страховими компаніями;
- B. Захист майнових інтересів фізичних і юридичних осіб;
- Г. Контроль над діяльністю підприємств;
- Д. Формування державного бюджету.

2. Який принцип страхування передбачає право страхувальника обирати страховика та вид страхування?

- A. Співстрахування;
- B. Суброгація;
- B. Контрибуція;
- Г. Вільний вибір;
- Д. Причинно-наслідковий зв'язок.

3. Яка функція страхування полягає у фінансуванні заходів із зменшення ймовірності страхових випадків?

- A. Контрольна;

- Б. Превентивна;
- В. Заощадження коштів;
- Г. Ризикова;
- Д. Інвестиційна.

4. Що таке суброгація в контексті страхування?

- А. Поділ відповідальності між кількома страховиками;
- Б. Передача страхувальником права вимагати відшкодування від винної особи;
- В. Встановлення розміру страхового тарифу;
- Г. Оцінка ступеня ризику;
- Д. Визначення винуватця події.

5. Яка з функцій страхування сприяє інвестуванню в економіку?

- А. Контрольна;
- Б. Інвестиційна;
- В. Ризикова;
- Г. Превентивна;
- Д. Кредитна.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

На основі умовної ситуації (експорт товару за контрактом на умовах CIF) визначити:

- які страхові ризики підлягають покриттю;
- який вид міжнародної страхової операції доцільно застосувати;
- роль перестрахування у зниженні відповідальності страховика.

Завдання 2.

Проаналізувати діяльність умовної страхової компанії на міжнародному ринку та:

- розрахувати коефіцієнт збитковості, коефіцієнт витрат і комбінований коефіцієнт;
- зробити висновок щодо прибутковості страхових операцій і фінансової стійкості компанії.

Тема 2. Класифікація страхування в провідних країнах

Питання для обговорення:

1. Яке теоретичне та практичне значення класифікації страхування для функціонування міжнародного страхового ринку?
2. Чому в більшості країн світу заборонена діяльність композитних страхових компаній і як це впливає на захист страхувальників?
3. У чому полягають ключові відмінності між страхуванням життя та загальними (ризиковими) видами страхування?
4. Як галузі страхування (майнове, відповідальності, особисте) відрізняються за об'єктами, ризиками та механізмом виплат?
5. Яку роль перестраховування відіграє у забезпеченні фінансової стійкості страховиків та стабільності міжнародного страхового ринку?

Тестові завдання:

1. **Що є головною метою класифікації страхування в міжнародній практиці?**
 - А. Зниження витрат на адміністрування;
 - Б. Збільшення прибутковості страховиків;
 - В. Впорядкування страхових послуг та регуляторної політики;
 - Г. Просування страхових послуг на ринки, що розвиваються;
 - Д. Створення нових видів страхування.
2. **Чому в більшості країн заборонена діяльність композитних компаній?**
 - А. Через низький попит на страхування життя;
 - Б. Через складність адміністрування збитків;
 - В. Щоб уникнути змішування страхових резервів;
 - Г. Через високі податкові ставки;
 - Д. Через слабе регулювання страхового ринку.
3. **Який основний принцип лежить в основі перестраховування?**
 - А. Зменшення вартості страхового полісу;
 - Б. Передача частини ризику іншій страховій компанії;
 - В. Створення нових страхових продуктів;
 - Г. Посилення рекламних стратегій;

Д. Прив'язка страхування до банківських послуг.

4. Яка галузь страхування є найрозвиненішою у світі за обсягом премій?

- А. Особисте страхування;
- Б. Страхування відповідальності;
- В. Майнове страхування;
- Г. Страхування вантажів;
- Д. Перестраховання.

5. Який орган у більшості країн контролює розмежування між життєвим і загальним страхуванням?

- А. Світова організація торгівлі;
- Б. Міжнародний валютний фонд;
- В. Національний страховий регулятор;
- Г. Світовий банк;
- Д. Європейський суд справедливості.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

На основі запропонованих прикладів страхових ситуацій (страхування вантажу, страхування життя, професійна відповідальність лікаря):

- визначити галузь страхування;
- віднести кожний випадок до страхування життя або загальних видів страхування;
- обґрунтувати доцільність такого вибору.

Завдання 2.

Проаналізувати діяльність умовної страхової компанії, яка прийняла на страхування великий ризик, та:

- визначити, який вид перестраховання (факультативне, облігаторне, пропорційне чи непропорційне) є найбільш доцільним;
- пояснити, як перестраховання вплине на розподіл ризиків і фінансову стійкість страховика.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання

Питання для обговорення:

1. Чому страховий ризик є базовою категорією міжнародного страхування і які його характеристики є визначальними для можливості страхового захисту?

2. Які відмінності між чистими та спекулятивними ризиками і чому в міжнародній практиці страхуються переважно чисті ризики?

3. Як геополітичні, валютні та правові чинники впливають на формування страхових ризиків у міжнародному середовищі?

4. Яку роль відіграє ризик-менеджмент у діяльності міжнародних страхових компаній та транснаціонального бізнесу?

5. Як кількісна оцінка ризику впливає на визначення ціни страхування та потребу в перестрахованні?

Тестові завдання:

1. Що є головною ознакою страхового ризику у міжнародному страхуванні?

- А. Його повна передбачуваність;
- Б. Можливість отримання прибутку;
- В. Визначеність у просторі та часі;
- Г. Відсутність фінансових наслідків;
- Д. Гарантоване настання події.

2. Який етап ризик-менеджменту передбачає формулювання конкретних загроз і встановлення джерел ризику?

- А. Моніторинг;
- Б. Розпізнавання (ідентифікація);
- В. Виявлення;
- Г. Оцінка;
- Д. Передача ризику.

3. Що таке рівень ризику у страхуванні?

- А. Середній розмір збитку на один об'єкт;
- Б. Ймовірність втрати прибутку;
- В. Добуток ймовірності ризику та очікуваного збитку;
- Г. Загальна кількість страхових випадків;

Д. Страхова премія за контрактом.

4. Що з наведеного є прикладом економічного критерію ціноутворення у міжнародному страхуванні?

- А. Національні правові обмеження;
- Б. Валюта розрахунків;
- В. Рівень ризику об'єкта страхування;
- Г. Географічне положення країни;
- Д. Статистична вибірка.

5. Який із принципів визначає необхідність фінансової оцінки події, що підлягає страхуванню?

- А. Статистична повторюваність;
- Б. Правова допустимість;
- В. Масовість;
- Г. Оцінюваність у грошовому вимірі;
- Д. Специфічність ризику

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

На основі опису міжнародної господарської ситуації (експорт продукції, інвестиційний проєкт за кордоном або міжнародне перевезення):

- ідентифікувати основні страхові ризики;
- класифікувати їх за походженням і об'єктом страхування;
- визначити, які з них є страхувальними.

Завдання 2.

Використовуючи умовні статистичні дані (частота страхових випадків і середній розмір збитків):

- розрахувати рівень страхового ризику;
- зробити висновок щодо доцільності страхування або передачі ризику в перестраховання;
- обґрунтувати можливий вплив отриманих результатів на страхову премію.

Тема 4. Світовий страховий ринок

Питання для обговорення:

1. Чому страховий ринок посідає ключове місце у фінансовій системі країни та світу і як він взаємодіє з банківським сектором і фондовим ринком?

2. Які функції страхового ринку є визначальними для забезпечення фінансової стабільності та економічного розвитку в умовах глобалізації?

3. Як об'єктивні та суб'єктивні закони функціонування страхового ринку впливають на формування страхових тарифів і конкуренцію між страховиками?

4. Які особливості інституційної та територіальної структури міжнародного страхового ринку та чим відрізняється національний, регіональний і світовий рівні страхування?

5. Яку роль відіграють міжнародні страхові інститути та професійні об'єднання у розвитку міжнародного страхового ринку й адаптації до глобальних ризиків?

Тестові завдання:

1. Яке місце страхування займає у фінансовій системі за обсягом акумульованих коштів?

- А. Перше місце;
- Б. Друге місце після банківської справи;
- В. Третє місце після банківської справи та фондового ринку;
- Г. На рівні з банківською справою;
- Д. Залежить від країни.

2. Які умови є обов'язковими для функціонування страхового ринку?

- А. Державний нагляд та перестраховування;
- Б. Попит на страхові продукти та наявність страховиків;
- В. Виключно міжнародні угоди;
- Г. Високий рівень конкуренції та розвиток фондового ринку;
- Д. Тільки наявність об'єктів страхування

3. Яка функція страхового ринку безпосередньо пов'язана з формуванням страхового фонду?

- А. Організація страхового захисту;

- Б. Акумуляція та розподіл фінансових ресурсів;
- В. Залучення іноземних інвесторів;
- Г. Підтримка банківської системи;
- Д. Формування державних резервів.

4. У чому полягає сутність закону страхового інтересу?

- А. Усі сторони мають отримати економічну вигоду;
- Б. Страхування можливе лише за наявності реального інтересу у збереженні об'єкта;
- В. Страхові компанії повинні бути конкурентоспроможними;
- Г. Страхувальник має довіряти страховій компанії;
- Д. Страхові платежі повинні дорівнювати відшкодуванням.

5. Яка міжнародна організація страхового ринку була створена у 1994 році та має штаб-квартиру в Базелі?

- А. Міжнародна асоціація товариств взаємного страхування;
- Б. Міжнародна організація актуаріїв;
- В. Міжнародна асоціація страхових нагляdiv;
- Г. Міжнародна асоціація страхових і перестраховальних посередників;
- Д. Міжнародне страхове товариство.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

На основі опису діяльності умовної транснаціональної страхової компанії:

- визначити, до якого сегмента міжнародного страхового ринку вона належить (універсальна чи спеціалізована);
- охарактеризувати її місце у структурі міжнародного страхового ринку;
- пояснити, які об'єктивні та суб'єктивні закони страхового ринку найбільше впливають на її діяльність.

Завдання 2.

Проаналізувати одну із сучасних тенденцій розвитку міжнародного страхового ринку (Big Data, штучний інтелект, Blockchain, XR-технології) та:

- визначити її вплив на процес оцінки ризиків і ціноутворення страхових послуг;

- обґрунтувати, як ця тенденція може підвищити конкурентоспроможність страховиків на міжнародному ринку;
- сформулювати можливі ризики її впровадження.

Тема 5. Організаційно-правові аспекти міжнародної страхової діяльності

Питання для обговорення:

1. Які форми організації страховиків є найбільш поширеними у світовій практиці та чому акціонерні страхові компанії домінують на міжнародному страховому ринку?
2. У чому полягають економічні та організаційні відмінності між акціонерними страховими компаніями, товариствами взаємного страхування та державними страховиками?
3. Яку роль відіграють кептивні страхові компанії у системі ризик-менеджменту транснаціональних корпорацій та які переваги й обмеження їх використання?
4. Чим відрізняються основні системи страхових відносин та в яких випадках їх застосування є доцільним?
5. Як система аквізиції та діяльність страхових посередників впливають на ефективність міжнародного страхового ринку і рівень захисту страхувальників?

Тестові завдання:

1. Яка організаційно-правова форма є основною для проведення страхових операцій у світі?

- А. Господарські асоціації;
- Б. Кептивні страхові компанії;
- В. Акціонерні товариства;
- Г. Державні страхові компанії;
- Д. Консорціуми.

2. Головна функція кептивних страхових компаній полягає у:

- А. Перестрахованні міжнародних ризиків;
- Б. Страхуванні внутрішньогрупових ризиків;
- В. Продажу полісів через брокерів;
- Г. Захисті фермерських господарств;
- Д. Формуванні страхових пулів.

3. Яка система страхових відносин передбачає страхування об'єкта кількома страховиками в рамках одного договору?

- А. Перестраховування;
- Б. Подвійне страхування;
- В. Самостраховування;
- Г. Співстраховування;
- Д. Взаємне страхування.

4. Яке з наведених тверджень відповідає сутності страхового пулу?

- А. Юридична особа, створена державою для страхування стратегічних ризиків;
- Б. Тимчасове об'єднання страховиків для спільного страхування небезпечних ризиків;
- В. Постійне товариство взаємного страхування;
- Г. Форма самостраховування;
- Д. Різновид перестраховування.

5. У чому полягає основна відмінність страхового брокера від агента?

- А. Брокер представляє інтереси страховика, а агент – страхувальника;
- Б. Агент працює від імені страховика, а брокер – від імені страхувальника;
- В. Обидва працюють лише на іноземних ринках;
- Г. Агент є незалежним, а брокер – підзвітний страховій компанії.
- Д. Вони не відрізняються за функціями.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

На основі умовної ситуації (великий інвестиційний проєкт міжнародної корпорації з підвищеним рівнем ризику):

- визначити оптимальну форму організації страховика (акціонерна компанія, взаємне страхування, кептив);
- обґрунтувати доцільність використання співстраховування, страхового пулу або перестраховування;
- пояснити, як обрана система страхових відносин сприятиме зниженню ризиків.

Завдання 2.

Проаналізувати систему реалізації страхових послуг на міжнародному ринку та:

- порівняти функції страхового агента і страхового брокера;
- визначити, у яких випадках для страхувальника вигідніше залучати брокера, а у яких – агента;
- зробити висновок щодо ролі страхових посередників у підвищенні прозорості та конкурентоспроможності страхового ринку.

Тема 6. Страхова організація

Питання для обговорення:

1. Які етапи створення страхової компанії є критично важливими для її подальшої фінансової стійкості та виходу на міжнародний страховий ринок?
2. Чому ліцензування та державний нагляд відіграють ключову роль у функціонуванні страхових компаній у міжнародній системі страхування?
3. Які чинники зовнішнього та внутрішнього середовища найбільше впливають на формування стратегії розвитку страхової компанії в сучасних умовах?
4. У чому полягають відмінності між корпоративною, функціональними та бізнес-стратегіями страхової компанії та як вони взаємодіють між собою?
5. Як цифровізація, клієнтоорієнтованість і принципи сталого розвитку (ESG) змінюють сучасні бізнес-моделі страхових компаній на міжнародному рівні?

Тестові завдання:

1. На якому етапі утворення страхової компанії відбувається експертиза бізнес-плану та правил страхування?

- А. На першому етапі реєстрації компанії як юридичної особи;
- Б. На другому етапі, перед отриманням ліцензії;
- В. Після початку продажу акцій;
- Г. Після затвердження статутного фонду акціонерами;
- Д. Лише у випадку міжнародної діяльності.

2. Чим формується статутний фонд страхової компанії?

- А. Лише майновими внесками;
- Б. Лише грошовими коштами;
- В. Лише акціями;
- Г. Грошовими та майновими внесками;
- Д. Позиками банків.

3. Який документ складається після завершення ліквідації страхової компанії?

- А. Звіт про збитки;
- Б. Баланс доходів і витрат;
- В. Ліквідаційний баланс;
- Г. Статутний звіт;
- Д. Фінансовий акт про санацію.

4. У якому випадку може бути призначена примусова санація страхової компанії?

- А. При зростанні прибутковості компанії;
- Б. При недосягненні визначеного законом розміру статутного фонду;
- В. При зміні керівництва компанії;
- Г. При скороченні персоналу;
- Д. При відкритті нових філій.

5. Який сучасний напрям стратегій страхових компаній базується на використанні Big Data, штучного інтелекту та блокчейну?

- А. Класична маркетингова стратегія;
- Б. Фінансова стратегія;
- В. Цифровізація страхової діяльності;
- Г. Кадрова стратегія;
- Д. Антикризова стратегія.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

На основі умовної ситуації створення нової страхової компанії:

- визначити основні етапи її реєстрації та отримання ліцензії;
- окреслити вимоги до статутного капіталу, бізнес-плану та кадрового забезпечення;

- обґрунтувати, які ресурси (фінансові, трудові, інформаційні) є ключовими на початковому етапі діяльності.

Завдання 2.

Проаналізувати стратегію розвитку умовної страхової компанії, що планує вихід на міжнародний ринок, та:

- визначити її корпоративну мету та можливі конкурентні переваги;
- запропонувати напрями цифрової трансформації (InsurTech, Big Data, ШІ);
- оцінити роль ризик-менеджменту й партнерства з міжнародними перестраховиками у забезпеченні фінансової стабільності.

Тема 7. Державне регулювання страхової діяльності

Питання для обговорення:

1. Чому страхова діяльність не може ефективно функціонувати без державного регулювання в умовах ринкової економіки?
2. Які основні цілі державного регулювання страхової діяльності та як вони пов'язані із захистом інтересів страхувальників?
3. Які функції виконують державні органи нагляду за страховою діяльністю в Україні та як між собою взаємодіють різні регулятори?
4. Яке значення мають реєстрація та ліцензування для запобігання появі фіктивних страхових компаній на ринку?
5. Які форми контролю за діяльністю страховиків є найбільш ефективними для забезпечення їх платоспроможності та фінансової стійкості?

Тестові завдання:

1. Головною метою державного регулювання страхової діяльності є:

- А. Максимізація прибутку страхових компаній;
- Б. Обмеження конкуренції на страховому ринку;
- В. Захист прав страхувальників і забезпечення платоспроможності страховиків;
- Г. Збільшення кількості видів обов'язкового страхування;
- Д. Централізація управління страховим бізнесом.

2. Який із наведених методів є основним інструментом державного регулювання страхової діяльності?

- А. Страхове тарифоутворення;
- Б. Перестраховування;
- В. Саморегулювання ринку;
- Г. Ліцензування страхової діяльності;
- Д. Маркетинг страхових послуг.

3. До яких функцій державного страхового нагляду належить:

- А. Укладення договорів страхування;
- Б. Формування страхових резервів замість страховика;
- В. Контроль за дотриманням страховиками вимог законодавства;
- Г. Встановлення страхових тарифів;
- Д. Надання страхових виплат.

4. Який документ надає страховій компанії право здійснювати конкретні види страхування?

- А. Свідоцтво про державну реєстрацію;
- Б. Статут страховика;
- В. Договір перестраховування;
- Г. Аудиторський висновок;
- Д. Ліцензія на здійснення страхової діяльності.

5. Який захід впливу застосовується до страховика у разі виявлення грубих порушень законодавства?

- А. Збільшення статутного капіталу;
- Б. Обмеження асортименту страхових продуктів;
- В. Надання податкових пільг;
- Г. Відкликання або припинення дії ліцензії;
- Д. Передача компанії у державну власність.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

На основі умовної ситуації створення нової страхової компанії:

- визначити етапи державної реєстрації страховика;
- перелічити основні документи, необхідні для отримання ліцензії;
- пояснити роль ліцензування у формуванні довіри до страхової компанії.

Завдання 2.

Проаналізувати результати перевірки страхової компанії державним органом нагляду та:

- визначити можливі порушення законодавства у сфері страхування;
- запропонувати заходи впливу, які може застосувати регулятор;
- обґрунтувати доцільність застосування припису, штрафу або відкликання ліцензії.

Змістовний модуль 2. Основні галузі страхування. Фінансово-економічна діяльність страхових компаній Тема 8. Міжнародна практика особистого страхування

Питання для обговорення:

1. У чому полягає подвійна природа особистого страхування і як вона проявляється у різних його видах у міжнародній практиці?
2. Чому страхові суми в особистому страхуванні не мають об'єктивної вартісної оцінки та як це впливає на формування страхових виплат?
3. Які переваги та обмеження страхування життя і добровільного пенсійного страхування в різних країнах світу?
4. Як моделі медичного страхування (обов'язкова та добровільна) впливають на доступність і якість медичних послуг у США, країнах ЄС та Україні?
5. Яким чином особисте страхування доповнює систему соціального страхування та формує багаторівневу модель соціального захисту населення?

Тестові завдання:

1. Об'єктом особистого страхування є:

- А. Майно та майнові права;
- Б. Життя, здоров'я, працездатність людини ;
- В. Відповідальність перед третіми особами;
- Г. Підприємницький ризик;
- Д. Фінансові інвестиції.

2. Яка функція є характерною для особистого страхування?

- А. Захист майнових інтересів юридичних осіб;

- Б. Виключно ризикова;
- В. Поєднання ризикової та накопичувальної;
- Г. Інноваційна;
- Д. Комерційна.

3. Хто є суб'єктами особистого страхування?

- А. Страховики, страхувальники, вигодонабувачі, застраховані;
- Б. Тільки страхувальники та страховики;
- В. Банки та інвестори;
- Г. Лише вигодонабувачі;
- Д. Виключно держава.

4. Який із наведених факторів є слабкою стороною міжнародної практики страхування життя?

- А. Податкові пільги;
- Б. Спадкування виплат;
- В. Низька привабливість серед молоді;
- Г. Накопичення капіталу;
- Д. Фінансова підтримка сім'ї.

5. У міжнародній практиці медичне страхування може мати такі проблеми:

- А. Надто низька вартість полісів;
- Б. Рівний доступ до послуг у всіх країнах;
- В. Виключення з покриття хронічних хвороб;
- Г. Надмірно короткі строки дії договорів;
- Д. Відсутність корпоративних програм.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

Молода працююча особа (30 років) має стабільний дохід, сім'ю з дитиною та планує фінансову безпеку на майбутнє. Завдання:

- запропонувати оптимальний набір видів особистого страхування (страхування життя, медичне страхування, страхування від нещасних випадків, добровільне пенсійне страхування);
- обґрунтувати доцільність кожного виду страхування з урахуванням ризиків, віку та сімейного стану;
- пояснити, як запропонована програма доповнює систему соціального страхування.

Завдання 2.

Порівняйте практику особистого страхування у двох країнах на вибір (наприклад, Україна – Німеччина / США – Франція).
Завдання:

- охарактеризувати особливості страхування життя, медичного страхування та страхування від нещасних випадків у вибраних країнах;
- визначити роль держави та приватних страхових компаній у кожній моделі;
- зробити висновки щодо переваг і недоліків кожної системи та можливостей використання міжнародного досвіду в Україні.

Тема 9. Міжнародна практика страхування майна

Питання для обговорення:

1. У чому полягає економічна роль страхування майна юридичних осіб у забезпеченні фінансової стійкості бізнесу в міжнародній практиці?
2. Які відмінності між національними та міжнародними підходами до страхування майна підприємств?
3. Чому страхування технічних ризиків є обов'язковою умовою реалізації великих інфраструктурних та інвестиційних проектів у розвинених країнах?
4. Які особливості страхування транспортних засобів у міжнародних перевезеннях та яку роль відіграють системи КАСКО, ОСЦПВ і «Зелена карта»?
5. Як страхування майна громадян і підприємств сприяє зниженню соціально-економічних ризиків у разі катастрофічних подій?

Тестові завдання:

1. Що є економічним призначенням майнового страхування?

- А. Отримання прибутку страховою компанією;
- Б. Компенсація шкоди, заподіяної майну страхувальника;
- В. Зменшення податкового навантаження на бізнес;
- Г. Забезпечення інвестиційної діяльності;
- Д. Формування резервів національного банку.

2. До об'єктів страхування майна юридичних осіб НЕ належать:

- А. Будівлі, споруди, обладнання;
- Б. Транспортні засоби;
- В. Грошові кошти в касах і сейфах;
- Г. Авторські права та патенти;
- Д. Товарно-матеріальні цінності.

3. Які основні ризики покриває страхування майна підприємств?

- А. Пожежа, стихійні лиха, протиправні дії;
- Б. Інфляція та валютні коливання;
- В. Скорочення персоналу;
- Г. Зменшення ринкової вартості акцій;
- Д. Неякісне управління.

4. Страхування технічних ризиків охоплює:

- А. Лише транспортні засоби;
- Б. Виключно будівлі та споруди;
- В. Промислове обладнання, монтажну техніку, електроніку;
- Г. Тільки банківські депозити;
- Д. Лише товарні запаси.

5. Яка особливість характерна для міжнародної практики страхування майна?

- А. Відсутність перестраховування;
- Б. стандартні договори без урахування специфіки;
- В. Широке охоплення ризиків і використання перестраховування;
- Г. Обмежене страхове покриття;
- Д. Обов'язкове державне регулювання.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

Міжнародна компанія здійснює будівництво виробничого комплексу за кордоном із використанням дорогого обладнання. Необхідно:

- визначити, які об'єкти майна підлягають страхуванню;
- обрати доцільні види страхування (майна юридичних осіб, будівельно-монтажні ризики, страхування машин від поломок, перерв у виробництві);

- обґрунтувати необхідність використання міжнародного перестраховування.

Завдання 2.

Транспортна компанія здійснює міжнародні автомобільні перевезення вантажів територією країн ЄС.

Потрібно:

- визначити перелік страхових ризиків, характерних для такої діяльності;

- запропонувати комплекс страхових програм (ОСЦПВ, КАСКО, страхування вантажів, відповідальності перевізника, «Зелена карта»);

- пояснити, як страхування знижує фінансові та репутаційні ризики компанії.

Тема 10. Страхування відповідальності в міжнародному бізнесі

Питання для обговорення:

1. У чому полягає подвійна економічна роль страхування відповідальності та чому цей вид страхування має особливе значення для міжнародного бізнесу?

2. Чому страхування відповідальності тісно пов'язане з нормами цивільного та міжнародного права і як це впливає на визначення страхового випадку?

3. Які відмінності між цивільною, адміністративною та матеріальною відповідальністю і які з них підлягають страховому захисту в міжнародній практиці?

4. Які напрями страхування відповідальності є ключовими для суб'єктів міжнародного бізнесу та чому їх часто встановлюють як обов'язкові?

5. Як сучасні ризики змінюють структуру та значення страхування відповідальності у глобальній економіці?

Тестові завдання:

1. Основна економічна суть страхування відповідальності полягає у:

А. Страхуванні життя страхувальника;

- Б. Захисті прав потерпілої сторони від держави;
- В. Перерозподілі фінансових ризиків між учасниками страхового фонду;
- Г. формуванні державного резервного фонду;
- Д. Стимулюванні валютного обігу.

2. Що є об'єктом страхування при страхуванні відповідальності?

- А. Майно страхувальника;
- Б. Життя і здоров'я страхувальника;
- В. Зобов'язання страхувальника перед третіми особами;
- Г. Прибуток підприємства;
- Д. Заробітна плата працівників.

3. У чому полягає подвійна роль страхування відповідальності?

- А. Воно одночасно регулює податки та соціальні виплати;
- Б. Захищає як страхувальника, так і потерпілу особу;
- В. Забезпечує страхувальнику прибуток і соціальні пільги;
- Г. Регулює валютні операції;
- Д. Охоплює всі види страхування.

4. Яка риса є специфічною для страхування відповідальності?

- А. Страхування не потребує наявності договору;
- Б. У страхових відносинах беруть участь три сторони;
- В. Об'єктом є лише рухоме майно;
- Г. Страхова сума не обмежується;
- Д. Потерпілий не має права на компенсацію.

5. Чому страхування відповідальності є необхідним у сучасному бізнесі?

- А. Воно дозволяє уникати сплати податків;
- Б. Зменшує потребу у страхуванні майна;
- В. Забезпечує фінансову стабільність у разі пред'явлення позовів;
- Г. Гарантує державні дотації.
- Д. Стимулює експорт товарів.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

Міжнародна виробнича компанія здійснює діяльність у сфері логістики та перевезень і працює на ринках кількох країн.

Завдання:

- визначити основні види відповідальності, які можуть виникнути в діяльності компанії;
- запропонувати перелік видів страхування відповідальності;
- обґрунтувати роль страхування відповідальності у забезпеченні фінансової стабільності та захисті інтересів третіх осіб.

Завдання 2.

Оберіть два види страхування відповідальності (наприклад, професійної, екологічної, кібервідповідальності або відповідальності директорів та посадових осіб). Завдання:

- охарактеризувати правові та економічні особливості обраних видів страхування у міжнародній практиці;
- визначити, у яких країнах або регіонах вони є обов'язковими та чому;
- зробити висновки щодо доцільності впровадження або розширення таких видів страхування в Україні.

Тема 11. Міжнародна практика перестрахування і співстрахування на страховому ринку

Питання для обговорення:

1. У чому полягає економічна доцільність перестрахування та співстрахування в умовах глобалізації страхового ринку?
2. Порівняйте перестрахування та співстрахування як інструменти управління ризиками.
3. Яку роль відіграють суб'єкти перестрахування у забезпеченні фінансової стійкості страхового ринку?
4. Переваги та недоліки факультативного й облігаторного методів перестрахування.
5. Пропорційні та непропорційні форми перестрахування: у чому принципова відмінність їх застосування?

Тестові завдання:

1. Що таке перестраховання?

- А. Спільне страхування одного об'єкта кількома страховиками;
- Б. Передача частини ризику страхувальником клієнту;
- В. Передача частини ризику страховиком іншому страховикові;
- Г. Страхування великих об'єктів державою;
- Д. Прийняття ризику виключно перестрахованими брокерами.

2. Хто такий цедент у перестрахованні?

- А. Страхувальник, що отримує відшкодування;
- Б. Страховик, який приймає ризик;
- В. Страховик, який передає ризик;
- Г. Брокер між страховиками;
- Д. Ретроперестраховик.

3. Основною ознакою співстрахування є...

- А. Прихованість участі перестраховика;
- Б. Розподіл ризику між кількома страховиками за одним договором;
- В. Обов'язковість участі держави;
- Г. Передача всього ризику одному перестраховику;
- Д. Використання виключно облігаторних договорів.

4. Яка форма перестраховання передбачає пропорційний розподіл премії та збитків?

- А. Ексцедент збитку;
- Б. Непропорційне;
- В. Ексцедентне перестраховання;
- Г. Пропорційне перестраховання;
- Д. Ретроцесія.

5. Яка основна мета непропорційного перестраховання?

- А. Збільшення частки премій перестраховика;
- Б. Гарантія покриття великих збитків понад певний рівень;
- В. Автоматична передача всіх ризиків;
- Г. Розподіл премії між декількома учасниками;
- Д. Укладання індивідуальних договорів для кожного ризику.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

Страхова компанія уклала договір страхування промислового підприємства зі страховою сумою 120 млн грн. Власне утримання страховика становить 20 млн грн. Завдання:

- визначити, який метод перестраховування (факультативний, облігаторний або змішаний) доцільно застосувати в цій ситуації;
- обґрунтувати вибір відповідної форми перестраховування (квотної, ексцедентної або непропорційної);
- пояснити, як обраний варіант вплине на фінансову стійкість страховика.

Завдання 2.

Об'єкт страхування (будівельний комплекс) застраховано на суму 300 млн грн. Ризик розподілено між трьома страховими компаніями в частках 50 %, 30 % і 20 %. Завдання:

- визначити, чи є наведена схема прикладом співстрахування чи перестраховування;
- описати відповідальність кожного страховика у разі настання страхового випадку;
- запропонувати альтернативну схему перестраховування цього ризику та обґрунтувати її переваги.

Тема 12. Страхування зовнішньоекономічних операцій

Питання для обговорення:

1. У чому полягає економічний зміст страхування у сфері зовнішньоекономічної діяльності?
2. Які основні види страхування застосовуються у зовнішньоекономічній діяльності підприємств?
3. Ризики зовнішньоекономічної діяльності: макро- та мікрорівень.
4. Політичні, валютні та транспортні ризики у ЗЕД: особливості виникнення та механізми страхового захисту.
5. Страхування експортних кредитів як інструмент підвищення конкурентоспроможності експортерів.

Тестові завдання:

1. Що є основним економічним змістом страхування у ЗЕД?

- А. Збільшення прибутковості зовнішньої торгівлі;
- Б. Мінімізація та ліквідація економічних втрат від ризиків;
- В. Стимулювання імпорту;
- Г. Контроль за експортними поставками;
- Д. Удосконалення податкової системи.

2. Хто є суб'єктами страхування у сфері ЗЕД?

- А. Тільки банки;
- Б. Тільки міжнародні компанії;
- В. Страхувальники та страховики;
- Г. Лише імпортери;
- Д. Лише експортери.

3. Що таке франшиза в страхуванні ЗЕД?

- А. Додаткова премія за ризик;
- Б. Частина ризику, яку бере на себе страховик;
- В. Частина збитків, яку не відшкодовує страховик;
- Г. Бонус за беззбитковість;
- Д. Комісія брокера.

4. Що належить до мікрорівневих ризиків ЗЕД?

- А. Політичні конфлікти;
- Б. Зміна законодавства;
- В. Неплатоспроможність контрагента;
- Г. Інфляція;
- Д. Міграція капіталу.

5. Що є основною метою страхування валютних ризиків у ЗЕД?

- А. Компенсація збитків від зміни курсів валют;
- Б. Підвищення вартості контракту;
- В. Гарантія якості товару;
- Г. Зменшення митних платежів;
- Д. Компенсація штрафів за прострочення контракту.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

Підприємство-експортер уклало контракт на постачання промислового обладнання до іноземного покупця з відстрочкою

платежу на 180 днів. Розрахунки здійснюються в іноземній валюті, доставка – морським транспортом. Завдання:

- визначити основні ризики, які супроводжують дану зовнішньоекономічну операцію;
- класифікувати їх за видами (політичні, валютні, транспортні, кредитні тощо);
- запропонувати відповідні види страхування для мінімізації кожного з виявлених ризиків.

Завдання 2.

Імпортнер здійснює закупівлю товарів у країні з нестабільною політичною ситуацією. У контракті передбачено міжнародне перевезення вантажу автомобільним та морським транспортом. Завдання:

- визначити, які види страхування доцільно включити до зовнішньоекономічного контракту;
- обґрунтувати необхідність страхування політичних, транспортних та відповідальності ризиків;
- пояснити, як умови Інкотермс впливають на розподіл ризиків між сторонами договору.

Тема 13. Доходи, витрати і прибуток страхових компаній

Питання для обговорення:

1. У чому полягає економічна сутність доходів страховика та які основні джерела їх формування?
2. Чому страхові премії вважаються первинним доходом страхової компанії і яку роль вони відіграють у фінансовій діяльності страховика?
3. Які особливості структури витрат страхової компанії та чим вони відрізняються від витрат інших суб'єктів господарювання?
4. Яке значення має резерв незароблених премій для визначення фінансових результатів страховика?
5. У чому полягають особливості оподаткування страхової діяльності в Україні та як вони впливають на фінансові результати страхової компанії?

Тестові завдання:

1. Доходи страховика від страхової діяльності включають:

- А. Дивіденди за акціями;
- Б. Страхові премії за договорами страхування і перестраховування;
- В. Курсові різниці;
- Г. Доходи від оренди майна;
- Д. Відсотки за депозитами.

2. Яка стаття витрат є основною та економічно виправдовує діяльність страховика?

- А. Адміністративні витрати;
- Б. Аквізиційні витрати;
- В. Виплати страхових сум і страхових відшкодувань;
- Г. Інкасаційні витрати;
- Д. Амортизаційні відрахування.

3. Резерв незароблених премій формується з метою:

- А. Покриття адміністративних витрат;
- Б. Інвестування тимчасово вільних коштів;
- В. Відображення частини премій, що ще не є доходом страховика;
- Г. Оподаткування страхової діяльності;
- Д. Виплати дивідендів акціонерам.

4. Прибуток страховика визначається як:

- А. Сума страхових премій;
- Б. Різниця між активами і зобов'язаннями;
- В. Різниця між доходами та витратами;
- Г. Частина страхових резервів;
- Д. Валовий дохід від страхової діяльності.

5. За якою ставкою оподатковуються доходи страховиків-резидентів від страхової діяльності (крім страхування життя)?

- А. 0%;
- Б. 3%;
- В. 15%;
- Г. 18%;
- Д. 25 %.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

Страхова компанія за звітний рік отримала: страхові премії – 12 млн грн; доходи від інвестування – 1,8 млн грн; інші доходи – 0,4 млн грн. Витрати страховика становили: страхові виплати – 8,2 млн грн; витрати на ведення справи – 2,1 млн грн; інші витрати – 0,6 млн грн. Необхідно:

- визначити загальну суму доходів і витрат;
- розрахувати фінансовий результат діяльності страховика;
- зробити висновок щодо ефективності діяльності компанії.

Завдання 2.

За договором страхування річна страхова премія становить 24 000 грн. На кінець звітного періоду минуло 9 місяців дії договору. Необхідно:

- визначити суму заробленої страхової премії;
- визначити суму резерву незаробленої премії;
- пояснити вплив цих показників на прибуток страховика.

Тема 14. Фінансова надійність страхової компанії на світовому ринку страхових послуг

Питання для обговорення:

1. У чому полягає економічна сутність фінансової надійності страхової компанії та чому вона є ключовою умовою довіри страхувальників?

2. Яким чином фінансова надійність страховика пов'язана з його платоспроможністю та виконанням страхових зобов'язань?

3. Які критерії та показники використовуються для оцінювання фінансової надійності страхової компанії на світовому страховому ринку?

4. Яку роль відіграють страхові резерви, власні кошти та перестраховування у забезпеченні фінансової стабільності страховика?

5. Як тарифна політика страхової компанії впливає на її фінансові результати, платоспроможність і конкурентоспроможність?

Тестові завдання:

1. Що є основною сутністю фінансової надійності страховика?

- А. Розширення ринку страхових послуг;
- Б. Здатність залучати нових клієнтів;
- В. Своєчасне й повне виконання страхових зобов'язань;
- Г. Участь у міжнародних програмах;
- Д. Конкурентне ціноутворення.

2. До власних коштів страховика належить...

- А. Страхові виплати;
- Б. Страхові резерви;
- В. Статутний фонд і гарантійний фонд;
- Г. Фонди перестраховиків;
- Д. Кредиторська заборгованість.

3. Що є одним із критеріїв фінансової надійності страхової компанії?

- А. Рівень зарплати персоналу;
- Б. Кількість філій;
- В. Адекватність страхових резервів;
- Г. Обсяг імпорتنих операцій;
- Д. Наявність власного транспорту.

4. Платоспроможність страховика – це...

- А. Сукупність активів компанії;
- Б. Можливість виконувати зобов'язання в будь-який момент;
- В. Кількість укладених договорів;
- Г. Розмір чистого прибутку;
- Д. Обсяг страхових тарифів.

5. Який фактор належить до внутрішніх (ендогенних) чинників впливу на платоспроможність?

- А. Рівень інфляції;
- Б. Податкове регулювання;
- В. Політична стабільність;
- Г. Тарифна політика страховика;
- Д. Кон'юнктура страхового ринку.

Завдання до практичного заняття:

Завдання 1.

Страхова компанія має такі показники: власні кошти – 60 млн грн; сформовані страхові резерви – 140 млн грн; страхові зобов'язання за чинними договорами – 185 млн грн; частка перестраховування в страховому портфелі – 35 %. Необхідно:

- проаналізувати достатність власних коштів і страхових резервів для виконання страхових зобов'язань;
- оцінити роль перестраховування у забезпеченні фінансової надійності страховика;
- зробити висновок щодо рівня фінансової стійкості страхової компанії.

Завдання 2.

Страховик планує вивести на ринок новий добровільний страховий продукт. Запропоновано два варіанти тарифної політики:

- варіант А – занижений тариф з мінімальним навантаженням;
- варіант Б – економічно обґрунтований тариф з урахуванням ризику, витрат на ведення справи та прибутку.

Необхідно:

- порівняти можливі наслідки застосування кожного варіанта тарифної політики для фінансових результатів страховика;
- визначити, який варіант більше сприятиме платоспроможності та фінансовій надійності страхової компанії в довгостроковій перспективі;
- обґрунтувати свою позицію з урахуванням принципів тарифної політики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник / О.О. Сосновська. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
2. Карцева В.В., Прасолова С.П. Інститути міжнародного страхового ринку: навчальний посібник+навчальний тренінг / В.В. Карцева, С.П. Прасолова. Київ:, «SBA-Print», 2020. 568 с.
3. Журавка О.С. Страхування : навчальний посібник / О.С. Журавка, А.Г. Бухтіарова, О.М. Пахненко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
4. Мельник Т.А., Сибірцев В.В. Страхування : навчальний посібник / Мельник Т.А., Сибірцев В.В. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.
5. Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2020. 152с.
7. Клапків Ю.М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.
8. Левковець Н.П., Бабич Л.М., Теслюк Н.П., Наконечна С.А., Гуцалюк О. І. Фінансова безпека страхових компаній в умовах інституційних змін. Ефективна економіка. 2021. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/90.pdf.
9. Гудзь О.Є. Розвиток страхування: нові інструменти та методи управління ризиками в цифровій економіці. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2019. № 3. С. 4–12.
10. Волошина-Сідей В., Коверза А. Сучасні підходи до дослідження потенціалу ринку страхування життя. Економіка та суспільство. 2022. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1641/1578>.
11. Плиса В.Й. Страхування : підручник, 2-ге видання, виправлене й доповнене [Затверджено МОН України як підручник для студентів вищих навчальних закладів (закладів вищої освіти).] Київ : Каравела, 2019. 512с.
12. Єпіфанова І.Ю., Підлужняк І.В. Аналіз конкурентоспроможності страхових компаній на українському

ринку. 2021. 3 с. URL:
http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/31328/pidluzhniak_tezi.pdf?sequence=1&isAllowed=y

13. Пестич Д. Є. Аналіз стану та розвитку страхового ринку України. 2019. 102с. URL:
<http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/7534/1/Диплом%20Пестич.pdf>

14. Борисюк О.В. Тенденції банкострахування в умовах нестабільності розвитку фінансового ринку України. Молодий вчений. 2019. №1(2). С. 428 – 432.

15. Александрова М. М., Довгалюк В. В. Економічний зміст та роль мікстрахування як елемента соціального захисту. Ефективна економіка. 2019. № 8. URL:
http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2019/38.pdf.

16. Богріновцева Л. М., Венгуренко Т. Г. Особливості адміністрування податків у страхових компаніях. Модернізація податкової та митної політики в інституціональному забезпеченні розвитку економіки України: монографія / К.О. Ващенко, П.В. Пашко, С.В. Онишко та ін.; за наук. ред. д.е.н., проф. П. В. Пашка, д.е.н., проф. С. В. Онишко. Ірпінь :Університет ДФС України, 2020. С. 366–378.

17. Шубенко І.А., Шокал Я. О. Теоретичні засади управління доходами страхових компаній. Економіка, фінанси, облік та право: тенденції, виклики, перспективи: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 6 вересня 2022 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2022. С. 52-55. URL
http://www.economics.in.ua/2022/09/blog-post_14.htm

18. Дем'янчук М.А., Дроздина А.А. Інформаційні технології як фактор підвищення конкурентоспроможності страхових компаній. Модернізація економіки: теоретичні засади та практика реалізації: матеріали міжнар. наук.-практич. конф., Запоріжжя, 2021. С. 145-149.

М 58

Міжнародна система страхування [Текст] : Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 Міжнародні відносини 292 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання / уклад. Н.М. Галазюк. Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2026. 36 с.

Комп'ютерний набір та верстка

Н.М. Галазюк

Редактор

Н.М. Галазюк

Підп. до друку «__» _____ 2023 р. Формат 60x84/16. Папір офс.
Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. 5,5.
Тираж прим.

43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – Відділ іміджу та промоцій ЛНТУ